

Розділ III. Актуальні питання теорії і практики спеціальної освіти та соціальної роботи

УДК 37.091.321:[364.624.4:37.091.312]-057.874

Ольга Гладун

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Вінниця)

КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ З НИЗЬКОСТАТУСНИМИ УЧНЯМИ В КОЛЕКТИВІ

Аналіз психолого-педагогічної літератури, що стосується підготовки майбутнього педагога до роботи з різними групами учнів у колективі дозволяє виділити кілька основних підходів стосовно розуміння даного явища. Готовність педагога до діяльності з низькостатусними підлітками у колективі – складна система, У статті припущено, що поєднання визначених і описаних компонентів готовності педагога до виховання учнів з низьким рівнем статусу у колективі (когнітивний, діяльнісний, особистісний, мотиваційний) створює ефективні передумови для подолання явища низькостатусності учня у колективі, дозволяє виокремити рівні готовності студента до роботи з учнями з негативним статусом, методи і шляхи співпраці з майбутніми педагогами задля підготовки їх до кваліфікованої педагогічної діяльності та виховання підлітків у колективі.

Ключові слова: *готовність, колектив, підліток, низький статус, критерії готовності, показники готовності, рівні готовності.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Процес підготовки майбутнього вчителя до роботи з підлітками з низьким статусом у колективі є безперервним, тому вимагає від особистості педагога постійного аналізу власної педагогічної діяльності, розвитку особистісних якостей, пошуку модернізаційних технологій співпраці з підлітками, постійного моніторингу досліджень у галузі педагогіки, психології, соціології, що стосуються створення позитивного мікроклімату в підлітковому колективі, стратегій конструктивного спілкування з підлітками групи ризику, методів і форм профілактичної і корекційної роботи з підлітками, що мають негативний статус у колективі, – ці та інші знання, вміння та якості педагога є основними показниками сформованості критеріїв готовності до виховання низькостатусних підлітків в учнівському колективі.

Сучасність вимагає від учителя знаходитися в постійному пошуку. Педагогічну діяльність не можна назвати професійною, якщо вона побудована лише на реалізації раніше засвоєних методів роботи. Тому готовність не є статичним і постійним явищем, а розкривається через певні критерії (за деякими дослідниками, – компоненти), що постійно оновлюються, змінюються, модернізуються згідно об'єктивно існуючих можливостей для досягнення найбільш високих результатів у процесі саморозвитку та самоосвіти. Таким чином, процес формування критеріїв готовності та їх зміст є актуальним питанням досліджень у галузі вітчизняної та світової психолого-педагогічної науки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Моніторинг науково-педагогічної літератури, що стосується формування готовності до педагогічної діяльності, виявив ефективні критерії (когнітивний, мотиваційний, діяльнісний, особистісний), синтез яких дозволяє розкрити готовність педагога до співпраці з учнями на високому професійному рівні. Критерії готовності до педагогічної діяльності досліджували педагоги та психологи: Башина Т.Ф., Воропаєва Є.Е., Лазарев В.С., Крикун А.Ю.; Ставрїнова М.М., Савїна М.М., Самсонова К. В. Шатунова О.В.; готовність до роботи з учнями-девіантами, аутсайдерами та важковиховуваними підлітками досліджена у працях Гамаюнова О.М., Кїян А.П., Коношенко С.В., Скоробогатої О.М., Пліско Є.О., Хамської Н.Б., Холковської І.Л.

Мета статті. Маємо на меті розглянути оптимальні критерії готовності педагога до роботи з підлітками з негативним (низьким) статусом у колективі та рівні їх ефективного поєднання, що формуються явище готовності педагога до такої співпраці з учнями.

Досягнення мети можливе через виконання таких завдань:

- дослідження психолого-педагогічної літератури з аналізу та розвитку явища готовності до педагогічної діяльності;
- моніторингу досліджень, що описують поняття критеріїв і показників готовності майбутнього вчителя до педагогічної діяльності;
- формування системи ефективного поєднання критеріїв готовності педагога до співпраці з учнівською молоддю, зокрема підлітками з негативним статусом у шкільному колективі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Критерій, за великим тлумачним словником сучасної української мови, підстава для оцінки, визначення або класифікації чогось; мірило [2, С. 588]; або компонент – складова частина чого-небудь; складник [2, С. 561]. У деяких дослідників, М. Виноградова, С. Смірнова, критерії готовності є складовими компонентів. Функціональні критерії – це ознаки, які характеризують окремі риси та якості особистості майбутнього педагога; що виявляють рівень сформованості в останнього кожного компоненту готовності до певного виду діяльності, тобто певні показники [3, С. 74].

Розглянемо виділені критерії (компонент), що є основою формування готовності педагога до виховання підлітків з низьким статусом та їх показники.

Когнітивний компонент – це сукупність знань про поняття і явища, що є основними у співпраці з підлітками з негативним статусом у колективі [10, С.11]; базовий рівень знань, ступінь інформованості з певних питань [4]; наявність у фахівця системи знань про відхилення у поведінці підлітків, сутність профілактичної роботи, методи і форми її здійснення [13, С. 212]; компонент, що передбачає володіння теоретичним матеріалом щодо неконструктивних стратегій спілкування з підлітками, розв'язування вчителем задач педагогічного спілкування [8, С. 131].

Відтак показниками когнітивного компоненту у готовності майбутнього педагога до виховання підлітків з негативним статусом є:

- знання про вікові та індивідуальні особливості підліткового віку;
- знання про особливості міжособистісної взаємодії у підлітковому колективі;
- знання змісту та способів організації дитячого колективу;
- знання про причини та наслідки девіантної поведінки підлітків;
- знання про методи діагностики міжособистісних стосунків у дитячому колективі;
- знання про методи і форми профілактичної і корекційної роботи;
- знання про способи створення позитивного мікроклімату в учнівському колективі;
- знання конструктивних стратегій спілкування з підлітками групи ризику;
- знання про методи і прийоми впливу на особистість, а також гнучкість, швидкість і продуктивність мислення.

За умови високого рівня когнітивної готовності до роботи з низькостатусними підлітками майбутні педагог: розуміє роль і значення роботи з підлітками з низьким статусом; володіє знаннями про індивідуальні особливості підлітків, методами і формами профілактичної та корекційної роботи з даною категорією дітей; має достатні знання для вирішення усіх типів педагогічних задач, що стосуються співпраці і конструктивного спілкування з підлітками різних статусів.

Середній рівень когнітивної активності відображає готовність до розв'язання більшості педагогічних задач, що виникають у процесі виховання і спілкування з підлітками з низьким статусом та їх оточенням. Низький рівень сформованості когнітивного компоненту ґрунтується на слабких знаннях про підлітковий вік та індивідуальні особливості підлітків; погано сформованих знаннях про методи і форми профілактичної і корекційної роботи з підлітками низького статусу; незнання про методи і прийоми позитивного впливу на

особистість; низький рівень знань про учнівський та дитячий колектив, способи його організації, стратегії спілкування з учнівським колективом.

Мотиваційний компонент підготовки майбутнього педагога до виховання підлітків з низьким статусом виявляє особистісний сенс педагогічної діяльності з даною категорією підлітків [10, С.11]; наявність пізнавальної цікавості до виду діяльності [4, С.159]; виявляється у потребі в інтелектуальному саморозвитку, особистому і професійному зростанні, творчому удосконаленні і в систематичному підвищенні ефективності співпраці з підлітками, їх батьками, іншим оточенням; бажанням пошуку інноваційних форм і методів розвитку особистості підлітка; експериментальною та інноваційною діяльністю у розробці авторських технологій у роботі з низькостатусними підлітками [12, С. 5]; у наявності потреб, мотивів, прагнень до успішної діяльності, відповідальності у розв'язанні педагогічних завдань, почутті обов'язку [8, С. 131]. Мотиваційний компонент у деяких дослідників є передумовою для реалізації інших структурних компонентів та основою професійно-педагогічної спрямованості, яка виявляється у бажанні оволодівати педагогічною майстерністю [11, С. 70], [6, 7, 5].

Показниками мотиваційного компоненту є:

- позитивна мотивація щодо взаємодії з дітьми з низьким статусом;
- потреба у професійному самовдосконаленні щодо профілактичної та корекційної діяльності;
- стійкий інтерес до вирішення проблем низькостатусних учнів;
- прагнення до налагодження позитивних стосунків в учнівському колективі;
- потреба у використанні набутих знань, умінь у сфері комунікації з учнями;
- почуття професійного і громадського обов'язку.

Погоджуючись з дослідженнями М. Барчій, М. Божик, О. Грицовляк, Ю. Зайцевої, К. Дурай-Новакової, М. Карченкова, О. Петрович, вважаємо мотиваційний компонент у структурі готовності педагога до роботи з підлітками з низьким статусом домінуючим, тому що він відображає зацікавленість педагога роботою з такими підлітками, їх сім'ями, близьким оточенням, розширенням кола їх спілкування, діяльності, захоплень.

За умови високого розвитку мотиваційного компоненту, педагог має цілісний стійкий і постійний інтерес до педагогічної діяльності, така діяльність є цінною і значимою для особистості конкретного педагога. Якісний рівень готовності педагога до співпраці з підлітками з негативним статусом характеризується зрілою мотиваційною структурою, активністю в саморозвитку, участю у різного роду конференціях, семінарах, регулярному відвіданні лекцій, що стосуються співпраці з підлітками.

Середній рівень мотиваційної готовності характеризується зацікавленістю педагога роботою з підлітками, вважає, що така педагогічна діяльність є корисною і значимою, однак не завжди є учасником конференцій, семінарів, що підвищують його професійну компетентність, нерегулярно користується науковою та методичною літературою для забезпечення ефективності власної співпраці з низькостатусними підлітками, мало займається самоосвітою та саморозвитком, удосконаленням особистісного потенціалу. Низький рівень мотиваційної готовності є наслідком хаотичної діяльності у роботі з підлітками негативного статусу в колективі; характеризується низьким волевиявленням у роботі над собою, безсистемним використанням методів і форм роботи з підлітками, що потребують педагогічної допомоги, відсутністю бажання брати участь у різноманітних заходах, що підвищують професійну майстерність.

Діяльнісний компонент засвідчує готовність педагога до роботи з учнями з низьким статусом, наявність умінь працювати з прийомами налагодження взаємодії, активізації особистісного потенціалу, діагностичних умінь, здатність прогнозувати результати власної діяльності як системи послідовних дій, що базуються на дотриманні соціальних норм і цінностей у власній поведінці і стосунках з різними суб'єктами соціальної діяльності [9, С. 153].

Базовими показниками у діяльнісному (операційно-пізнавальний [11], технологічно-операційний [10], операційно-діяльнісний [12], за різними авторами) вважаємо:

- вміння діагностувати структуру міжособистісних стосунків в учнівському колективі;
- вміння організувати продуктивну взаємодію з учнями з низьким статусом;
- вміння реалізувати систему роботи з профілактики та корекції небажаних проявів поведінки;
- вміння налагоджувати конструктивну взаємодію з учнями з низьким статусом;
- вміння використовувати прийоми налагодження позитивного мікроклімату в учнівському колективі;
- вміння організувати позаурочну діяльність спрямовану на виявлення особистісної активності учнів;
- вміння організувати взаємодію з батьками учнів з низьким статусом;
- вміння планувати та реалізувати програми з набуття соціальної компетентності низькостатусними учнями;
- вміння проведення індивідуальних бесід з учнями з низьким статусом;
- вміння регулювати взаємовідносини особистості з колективом;
- вміння попереджати і вирішувати конфліктні ситуації в учнівському колективі;
- вміння створювати ситуації успіху для низькостатусних учнів.

Іншими словами діяльнісний компонент є своєрідним перехідним елементом від накопичення знань, умінь, досвіду, особистісних рис до реальних дій та застосування теорії у практиці виховання.

Високий рівень діялісного компоненту означає, що педагог, незалежно від запропонованих умов праці, може виконувати всі необхідні дії для забезпечення ефективного результату педагогічної діяльності – зменшення дії (анулювання дії) негативного статусу підлітка на його особистість та можливості спілкування з однолітками. Середній рівень розвитку діялісного компоненту характеризується вміннями педагога використовувати власний педагогічний досвід у відповідності до наявних умов праці.

Діялісний компонент розвинений на низькому рівні свідчить про те, що педагог не готовий застосовувати певні методи, прийоми та форми роботи з підлітками з низьким статусом у колективі на практиці, хоча може знати про них. Переважна більшість учених (А. Крикун, Л. Кондрашова, О. Моїсеєва, О. Товканець, І. Шаповалова, О. Чусова, І. Янкович) вважає особистісний компонент одним з основних у структурі готовності вчителя до роботи з категорією важковиховуваних учнів. Оскільки не володіючи арсеналом рис, характеристик, умінь, що визначають основні позитивні особливості педагога, останній не зможе розвинути інші компоненти готовності до високого рівня. Основними показниками особистісного компоненту є:

- емпатія;
- толерантність;
- гуманістичне спрямування;
- рефлексія;
- товариськість;
- справедливість;
- особистісна і професійна відповідальність;
- емоційна стійкість.

Основною характеристикою особистісного компоненту є не лише наявність певних позитивних рис (комунікативні, організаторські здібності, креативний потенціал, оптимізм, активність особистості, емпатія, відповідальність), а здатність до саморозвитку цих якостей [1], – це свідчить про високий рівень розвитку даного компоненту у структурі готовності до виховання підлітків з низьким статусом у колективі. Середній рівень розвитку особистісного компоненту виявляється у наявності деяких його показників, низький рівень – у мінімальній їх кількості. Таким чином, особистісний компонент базується на таких особливостях особистості педагога, що виявляються через його ініціативність, високу ефективність та результативність педагогічної діяльності, вміння адаптуватись до запропонованих умов праці, до швидкої зміни інноваційного освітнього середовища, а також лідерські якості.

К р и т е р і ї				
	Когнітивний	Мотиваційний	Діяльнісний	Особистісний
П о к а з н и	Знання про вікові та індивідуальні особливості підліткового віку; знання про особливості міжособистісної взаємодії у підлітковому колективі; знання змісту та способів організації дитячого колективу; знання про причини та наслідки девіантної поведінки підлітків; знання про методи діагностики міжособистісних стосунків у дитячому колективі; знання про методи і форми профілактичної і корекційної роботи; знання про способи створення позитивного мікроклімату в учнівському колективі; знання конструктивних стратегій спілкування з підлітками групи ризику; знання про методи і прийоми впливу на особистість, а також гнучкість, швидкість і продуктивність мислення.	Позитивна мотивація щодо взаємодії з дітьми з низьким статусом; потреба у професійному самовдосконаленні щодо профілактичної та корекційної діяльності; стійкий інтерес до вирішення проблем низькостатусних учнів; прагнення до налагодження позитивних стосунків в учнівському колективі; потреба у використанні набутих знань, умінь у сфері комунікації з учнями; почуття професійного і громадського обов'язку.	Вміння діагностувати структуру міжособистісних стосунків в учнівському колективі; вміння організувати продуктивну взаємодію з учнями з низьким статусом; вміння реалізувати систему роботи з профілактики та корекції небажаних проявів поведінки; вміння налагоджувати конструктивну взаємодію з учнями з низьким статусом; вміння використовувати прийоми налагодження позитивного мікроклімату в учнівському колективі; вміння організувати позачурочну діяльність спрямовану на виявлення особистісної активності учнів; вміння організувати взаємодію з батьками учнів з низьким статусом; вміння планувати та реалізовувати програми з набуття соціальної компетентності низькостатусними учнями; вміння проведення індивідуальних бесід з учнями з низьким статусом; вміння регулювати взаємовідносини особистості з колективом; вміння попереджати і вирішувати конфліктні ситуації в учнівському колективі; вміння створювати ситуації успіху для низькостатусних учнів.	Емпатія; толерантність; гуманістичне спрямування; рефлексія; товариськість; справедливність; особистісна і професійна відповідальність; емоційна стійкість.

Процес формування у майбутніх педагогів готовності до виховання підлітків з низьким рівнем статусу в учнівському колективі передбачає рівномірний якісний перехід від низького рівня до більш високого, що може бути забезпечений активною, діяльнісною, репродуктивною формами навчання студентів.

Висновок з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Відтак готовність педагога до співпраці з різними групами учнів, зокрема підлітками з різними видами статусів, що виявляються в ієрархії учнівського колективу, є складним явищем, повноцінне та ефективне функціонування якого можливе за умови поєднання певних критеріїв готовності (когнітивного, діяльнісного, мотиваційного, особистісного). Стрімкі зміни вітчизняного освітнього простору диктують систематичне оновлення наповненості даних критеріїв. Тому актуальність педагогічних досліджень з даної теми не втрачається.

Джерела та література

1. Брюховецька О.В. Психологічні умови підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів до управлінського спілкування: автореферат на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук / Брюховецька Олександра Вікторівна. – Київ, 2007.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і гол.редактор В. Бусел. – К.: Ірпін': ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.
3. Виноградова М.А., Смирнова С.А. Подготовка будущих педагогов к организации комплексного развития ребенка в дошкольном образовательном учреждении: Монография. – Череповец: ЧГУ, 2013. – 158 с.
4. Воропаева Е.Э. Структура и критерии готовности педагога к инновационной деятельности / Е.Э. Воропаева // Электронный научный журнал «Современные проблемы науки и образования». Выпуск № 4. – 2014. Электронный ресурс. – [Режим доступа: <https://www.science-education.ru/ru/article/view?id=13880>]
5. Дурай-Новакова К.М. Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности: Автореферат диссертации доктора пед.наук / К.М. Дурай-Новакова. – М., 1983.
6. Зайцева Ю.В. Компоненти готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-спортивної роботи / Ю. Зайцева // Наука і освіта. – № 2. – 2015. – С. 41 – 47.
7. Карченкова М.В. Педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності: дисертація на здобуття наукового ступеня канд.пед.наук: 13.00.04 / М.В. Карченкова. – Переяслав-Хмельницький, 2006. – 226 с.
8. Кіян А. Психологічні особливості структурних компонентів готовності до протидії маніпулятивному впливу у спілкуванні з підлітками / А. Кіян // Теоретичні і прикладні проблеми психології. – № 3 (32). – 2013. – С. 130 – 137.
9. Кравченко Т. Соціальне здоров'я й особливості діагностики його сформованості в дітей підліткового віку / Т. Кравченко // Гуманітарний вісник. – № 27. – С. 150 – 154.
10. Лазарев В.С., Ставринова Н.Н. Критерии и уровни готовности педагога к исследовательской деятельности / В.С. Лазарев, Н.Н. Ставринова // Эксперимент инновации в школе. Теория инновационной и экспериментальной деятельности. – 2008. – № 1. – С. 8 – 13.
11. Петрович О.Б. Формування готовності майбутніх учителів-словесників до організації позакласної роботи з обдарованими учнями: дисертація на здобуття наукового ступеня канд.пед. наук / О.Б. Петрович. – Вінниця, 2015.
12. Савина Н.Н., Шагунова О.В., Самсонова Е.В., Башина Т.Ф. Критерии сформированности готовности и их показатели / Н.Н. Савина и др.// Интернет-журнал «Науковедение». Выпуск 4 (23), июль – август 2014. – С. 1 – 5.
13. Товканець О. Готовність педагогів до роботи з важковиховуваними підлітками як умова профілактики девіантної поведінки / О.Товканець // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота». Випуск № 27. – С. 212 – 215.

References

1. Bryukhovets'ka O.V. Psykholohichni umovy pidhotovky kerivnykiv zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladiv do upravlins'koho spilkuvannya. Diss. kand. psykholohichnykh nauk [Psychological conditions of secondary schools managers' training for managerial communication. Diss. for the Degree of the Candidate of Psychological Sciences], Kyiv, 2007.
2. Velykyi tлумachnyy slovnyk suchasnoyi ukrayins'koyi movy / Uklad. i hol.redaktor V. Busel. [Great Dictionary of the modern Ukrainian language]. Kyiv, Irpin'. VTF «Perun», 2009, 1736 p.
3. Vynogradova M.A., Smyrnova S.A. Podhotovka budushchykh pedahohov k orhanyzatsyy kompleksnoho razvytyua rebenka v doshkol'nom obrazovatel'nom uchrezhdenyy: Monohrafiya [Future teachers' preparation for the organization of comprehensive child development in the preschool educational setting]. Cherepovets: ChHU, 2013, 158 p.
4. Voropaeva E. Struktura y kryteryu hotovnosti pedahoha k ynnovatsyonnoy deyatel'nosti. [The structure and criteria of teacher's readiness for innovative activities]. Elektronnyy nauchnyy zhurnal «Sovremennue problemu nauky y obrazovanyya», 2014, Vol. 4. Available at: <https://www.science-education.ru/ru/article/view?id=13880> (accessed 01.02.2017).
5. Duray-Novakova K.M. Formyrovanye professyonal'noy hotovnosti studentov k pedahohycheskoy deyatel'nosti. Avtoreferat dySSERTatsyy doktora ped.nauk. [The formation of professional readiness of students for pedagogical activities. Summary of the diss. of the Dr. of the Pedagogical Sciences]. Moscow, 1983.
6. Zaytseva Yu.V. Komponenty hotovnosti maybutnikh uchytelev fizychnoyi kul'tury do orhanizatsiyi fizkul'turno-sportyvnoyi roboty [The components of readiness of future teachers of physical education for the organization of sports work]. Nauka i osvita. Vol. 2. 2015. pp. 41 – 47.
7. Karchenkova M.V. Pedahohichni umovy formuvannya hotovnosti maybutnikh uchytelev fizychnoyi kul'tury do profesiynoyi diyal'nosti. Dysertatsiya na zdobuttya naukovoho stupenya kand.ped.nauk: 13.00.04. [Pedagogical conditions of the formation of readiness of future teachers of physical education to professional

- activity. Diss. for the Degree of the Cand. of Pedagogical Sciences: 13.00.04], Pereyaslav-Khmel'nyts'kyu, 2006, 226 p.
8. Kiyani A. Psykholohichni osoblyvosti strukturykh komponentiv hotovnosti do protydyi manipulyatyvnomu vplyvu u spilkuvani z pidlitkamy. [Psychological peculiarities of structural components of readiness to counteract the manipulative influence in dealing with teenagers]. Teoretychni i prykladni problemy psykholohiyi. vol. 3 (32). 2013. pp. 130 – 137.
 9. Kravchenko T. Sotsial'ne zdorov'ya u osoblyvosti diahnozyky yoho sformovanosti v ditey pidlitkovoho viku. [Social health and diagnostic peculiarities of the formation of social health in adolescents]. Humanitarnyy visnyk., vol. 27. pp. 150 – 154.
 10. Lazarev V.S., Stavrynova N.N. Krytery y urovny hotovnosti pedahoha k yssledovatel'skoy deyatel'nosti. [Criteria and levels of teacher's readiness for research activities]. Eksperyment ynnovatsyy v shkole. Teoryya ynnovatsyonnoy y eksperymental'noy deyatel'nosti, 2008. vol. 1, pp. 8 – 13.
 11. Petrovych O.B. Formuvannya hotovnosti maybutnikh uchyteliv-slovesnykiv do orhanizatsiyi pozaklasnoyi roboty z obdarovanyimi uchnyamy. Dysertatsiya na zdobuttya naukovooho stupenya kand.ped. nauk [The formation of readiness of future language teachers for the organization of extracurricular work with gifted students. Diss. for the Degree of the Cand. of Pedagogical Sciences], Vinnytsya, 2015.
 12. Savyna N.N., Shatunova O.V., Samsonova E.V., Bashyna T.F. Krytery sformyrovannosti hotovnosti y ykh pokazately. [Criteria of readiness formation and their indicators]. Ynternet-zhurnal «Naukovedenye». Vol. 4 (23). yul' – avhust 2014, pp. 1 – 5.
 13. Tovkanets' O. Hotovnist' pedahohiv do roboty z vazhkovykhovuvanyimi pidlitkamy yak umova profilaktyky deviantnoyi povedinky. [Teachers' readiness to work with vulnerable teenagers as a condition for the prevention of deviant behavior]. Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriya «Pedahohika, sotsial'na robot», Vol. 27, pp. 212 – 215.

Гладун Ольга Васильевна. КРИТЕРИИ, ПОКАЗАТЕЛИ И УРОВНИ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ К РАБОТЕ С НИЗКОСТАТУСНЫМИ УЧЕНИКАМИ В КОЛЛЕКТИВЕ. *Анализ психолого-педагогической литературы, предметом изучения которой является подготовка будущего педагога к работе с разными группами учеников в коллективе позволяет возможным определить несколько основных подходов к пониманию данного явления. Статья рассматривает взаимодействие определенных и описанных компонентов готовности педагога к воспитанию учеников с низким уровнем статуса в коллективе (когнитивный, деятельностный, личностный, мотивационный) как наиболее эффективных для создания предусловий исключения низкого статуса как такового, определения уровней готовности студента к работе с учениками с негативным статусом, методы и формы сотрудничества с будущими педагогами для их подготовки к квалифицированной педагогической деятельности и воспитанию подростков в коллективе.*

Ключевые слова: *готовность, коллектив, подросток, низкий статус, критерии готовности, показатели готовности, уровни готовности.*

Hladun Olga Vasyliivna. CRITERIA, INDICATORS AND LEVELS OF READINESS OF FUTURE TEACHERS TO WORK WITH STUDENTS THAT HAVE A LOW STATUS IN A GROUP OF STUDENTS. *Analysis of psychological and pedagogical literature that relates to the preparation of future teachers to work with different groups of students in a group of students provides an opportunity to specify some basic approaches to understanding the phenomenon. Teachers' readiness to work with students that have a low status in a group of students can be described in terms of a complex system that operates through a combination of certain components and criteria, which are mainly based on personal qualities of future teachers and their motivational orientation. The article suggests that the combination of defined and described components of teacher's readiness to educate students with a low status in a group of students (cognitive, active, personal, motivational) creates effective conditions for overcoming the effect of a low status in a group of students provides an opportunity to distinguish the levels of students' readiness to work with students with a negative status, methods and ways of working with future teachers in order to prepare them for qualified pedagogical work and educate teenagers in a team.*

Keywords: *readiness, team/ a group of students, a teenager, a low status, the criteria of readiness, indicators of readiness, levels of readiness.*

Стаття надійшла до редколегії 28.02.2017 р